

La Virreina reconstrueix una cel·la on una gran fotografia evoca la Capella gitana d'Helios Gómez tal com la va pintar a la Model XAVIER CERVERA

La Virreina celebra l'obra d'Helios Gómez i evoca la seva 'Capella gitana' a La Model

Gitano, avantguardista i llibertari

TERESA SESÉ
 Barcelona

En la història de l'art hi ha gitanos flamencs, artistes d'avantguarda i activistes revolucionaris. I després hi ha Helios Gómez (Sevilla, 1905-Barcelona, 1956), un creador singular que va ser les tres coses alhora i una figura "clau per entendre la nostra modernitat", assenyala l'artista i investigador Pedro G. Romero, artífex de *Dies d'ira. Comunisme llibertari, gitanos flamencs i realisme d'avantguarda*, exposició amb què La Virreina Centre de la Imatge reivindica un lloc de centralitat en el cànnon per a un artista que va formar part de les xarxes de creació europees del seu temps però que avui encara continua sent un gran desconegut.

"Un dels grans problemes que tenim a Espanya és que no coneixem la nostra modernitat. Pensem que Picasso, Miró o Dalí són les avantguardes, però ells van desenvolupar la carrera en un entorn internacional, mentre que aquí hi havia una visió pròpia de la

modernitat, diguem-ne una versió local, que no s'ha tingut en compte", argumenta Pedro G. Romero. La primera biografia d'Helios Gómez, *Artista de corbata roja*, la va signar una professora alemanya, Ursula Tjaden, a finals dels noranta, i la seva exposició més important fins avui va tenir lloc el 1998 a l'IVAM, tot i que llavors el recorregut s'aturava a la Guerra Civil.

Sevillà de Triana, on es va forjar ara com a revolucionari i il·lus-

trador, Helios Gómez va ser un gitano flamenc –"el primer que reivindica ser gitano com un fet polític", subratlla el comissari– que a Barcelona, ciutat on va arribar per primera vegada amb 18 anys, freqüentava –amb la gent del POUM i la CNT– locals com Juanito el Dorado. Al seu escenari va cantar,

modernitat, diguem-ne una versió local, que no s'ha tingut en compte", argumenta Pedro G. Romero. La primera biografia d'Helios Gómez, *Artista de corbata roja*, la va signar una professora alemanya, Ursula Tjaden, a finals dels noranta, i la seva exposició més important fins avui va tenir lloc el 1998 a l'IVAM, tot i que llavors el recorregut s'aturava a la Guerra Civil.

Sevillà de Triana, on es va forjar ara com a revolucionari i il·lustrador, Helios Gómez va ser un gitano flamenc –"el primer que reivindica ser gitano com un fet polític", subratlla el comissari– que a Barcelona, ciutat on va arribar per primera vegada amb 18 anys, freqüentava –amb la gent del POUM i la CNT– locals com Juanito el Dorado. Al seu escenari va cantar,

modernitat, diguem-ne una versió local, que no s'ha tingut en compte", argumenta Pedro G. Romero. La primera biografia d'Helios Gómez, *Artista de corbata roja*, la va signar una professora alemanya, Ursula Tjaden, a finals dels noranta, i la seva exposició més important fins avui va tenir lloc el 1998 a l'IVAM, tot i que llavors el recorregut s'aturava a la Guerra Civil.

Sevillà de Triana, on es va forjar ara com a revolucionari i il·lustrador, Helios Gómez va ser un gitano flamenc –"el primer que reivindica ser gitano com un fet polític", subratlla el comissari– que a Barcelona, ciutat on va arribar per primera vegada amb 18 anys, freqüentava –amb la gent del POUM i la CNT– locals com Juanito el Dorado. Al seu escenari va cantar,

modernitat, diguem-ne una versió local, que no s'ha tingut en compte", argumenta Pedro G. Romero. La primera biografia d'Helios Gómez, *Artista de corbata roja*, la va signar una professora alemanya, Ursula Tjaden, a finals dels noranta, i la seva exposició més important fins avui va tenir lloc el 1998 a l'IVAM, tot i que llavors el recorregut s'aturava a la Guerra Civil.

modernitat, diguem-ne una versió local, que no s'ha tingut en compte", argumenta Pedro G. Romero. La primera biografia d'Helios Gómez, *Artista de corbata roja*, la va signar una professora alemanya, Ursula Tjaden, a finals dels noranta, i la seva exposició més important fins avui va tenir lloc el 1998 a l'IVAM, tot i que llavors el recorregut s'aturava a la Guerra Civil.

GRAN PÈRDUA PATRIMONIAL

La capella va ser tapada de pintura blanca per ordre de la Generalitat

1954, dos anys abans de morir. La Virreina reconstrueix l'arquitectura de l'espai carcerari i evoca amb una gran fotografia en blanc i negre (el fresc era en color) un mural on la verge té trets gitans, el nen sosté a la mà un molinet de vent i els angelets són negres, com a la cançó de Machin que el va inspirar. Als peus es cargolen els condemnats, assetjats per un fil·ferro espinós.

El 1998 va ser tapat de pintura blanca per decisió de la direcció de Serveis Penitenciaris de la Generalitat, que va al·legar suposades raons higièniques. Segons els informes dels tècnics, ja és irrecuperable.●

La pintura *Evacuació*, dipositada al MNAC XAVIER CERVERA